

[AM2022.11.02V]

Retten i Randers' DOM - 17. december 2021 - 7-3293/2021 - 4200-73111-00008-20

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte1*, født september 2003 og *Tiltalte2*, født september 1961

Der har medvirket nævninger ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 20. september 2021.

Tiltalte1 og *Tiltalte2* er tiltalt for overtrædelse af

straffelovens § 237, jf. § 81, nr. 2, 3, 5 og 6, og for så vidt angår *Tiltalte2* tillige § 81, nr. 9, manddrab under skærpende omstændigheder,

ved den 17. september 2020 ca. kl. 08.30 på *Adresse1* i *By1*, i forening og efter forudgående aftale eller forståelse, at have dræbt *Forurettede*, herunder ved adskillige gange at have stukket hende med en kniv i hovedet, halsen og kroppen under følgende skærpende omstændigheder:

De tiltalte havde i en længere periode op til nævnte tidspunkt nøje planlagt drabet, og at *Tiltalte1* over for den dræbtes familie og over for alle danske instanser skulle foregive at være eneansvarlig for drabet. De tiltalte planlagde og udførte drabet, fordi de fandt, at *Forurettede* var ikke-rettroende muslim og dermed vantro, og fordi *Forurettede* nægtede at overgive et skøde på en ejendom til *Tiltalte2*. *Tiltalte2* fik endvidere *Tiltalte1* til at medvirke til planlægningen og udførelsen af drabet ved at udnytte dennes unge alder, manglende indsigt og det til sig bestående afhængighedsforhold.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om fængselsstraf.

Anklagemyndighedens har nedlagt endeligt påstand om, at straffelovens § 81, nr. 5 ikke finder anvendelse.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om, at tiltalte *Tiltalte1* i medfør af udlændingelovens § 49, stk. 1, jf. § 24 nr. 1, jf. § 22 nr. 6 og § 24 nr. 2 og § 32, stk. 4, nr. 7 udvises og meddeles indrejseforbud for bestandig.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om, at tiltalte *Tiltalte2* i medfør af udlændingelovens § 49 stk. 1, jf. § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 6 og § 32 stk. 4, nr. 7 udvises og meddeles indrejseforbud for bestandig.

Tiltalte *Tiltalte1* har nægtet sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237 under henvisning til, at han handlede i nødværge, jf. straffelovens § 13, og har påstået frifindelse for påstanden om, at forholdet blev begået under strafskærpende omstændigheder, subsidiært at forholdet henføres under straffelovens § 246, jf. § 245, vold med døden til følge. Tiltalte har påstået frifindelse overfor udvisningspåstanden.

Tiltalte *Tiltalte2* har nægtet sig skyldig og påstået frifindelse overfor udvisningspåstanden.

Erstatningskrav

Vidne5 v/advokat Ole Bukhave har påstået, at de tiltalte skal betale 197.619 kr. i erstatning og godtgørelse.

Kravet fremkommer således:

Forsørgertabserstatning jf. erstatningsansvarslovens § 14	47.619,00 kr.
Godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26a	150.000,00 kr.

Tiltalte *Tiltalte1* har anerkendt erstatningspligten og kravets opgørelse.

Tiltalte *Tiltalte2* har bestridt erstatningspligten og anerkendt kravets opgørelse.

Erstatningssøgende v/advokat Ole Bukhave har påstået, at de tiltalte skal betale 304.401 kr. i erstatning.

Kravet fremkommer således:

Forsørgertabserstatning jf. erstatningsansvarslovens § 14	154.401,00 kr.
Godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26a	150.000,00 kr.

Tiltalte *Tiltalte1* har anerkendt erstatningspligten og kravets opgørelse.

Tiltalte *Tiltalte2* har bestridt erstatningspligten og anerkendt kravets opgørelse.

Sagens oplysninger

Det fremgår af sagen, at tiltalte *Tiltalte1* den 17. september 2020 kl. 11.52 ringede til alarmcentralen og oplyste, at han havde slået sin mor ihjel i familiens lejlighed beliggende *Adresse1, By1*. Da politiet ankom til

adressen klokken 11.55, befandt tiltalte *Tiltalte1* sig i lejligheden, og han blev anholdt. *Forurettede* blev fundet liggende på gulvet i køkkenet. Akutlægen, der ankom kl. 13.39, erklærede *Forurettede* død.

Af findestedsundersøgelse foretaget af speciallæge i retsmedicin *Vidne12*, Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet den 17. september 2020 kl. 16.48 fremgår:

"...

Resume og konklusion

Ved undersøgelsen af den 44-årige kvinde, der blev fundet død i sit køkken, fandtes:

Skarprandede læsioner i ansigt, nedadtil på hals, på bryst, bug, højre hånd, venstre arm og venstre hånd.

Dødsårsagen må antages at være en følge efter de talrige, skarprandede læsioner med deraf følgende ydre og indre forblødning.

Ud fra de påviste dødsteget og temperaturmålingen må døden antages at være indtrådt under et døgn forud for findestedsundersøgelsen og meget vel omkring anmeldelsestidspunktet.

..."

Af personundersøgelse af *Tiltalte1* foretaget af speciallæge i retsmedicin *Vidne12*, Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet den 17. september 2020 kl. 13.10 fremgår:

"...

Resumé og konklusion

Ved undersøgelsen af den 17-årige dreng, der er anholdt og sigtet for drab, begået på et ikke nærmere angivet tidspunkt, umiddelbart forud for undersøgelsen, fandtes:

Overfladiske skarprandede læsioner på bryst (1), bug (2) og ryg (3-6) samt blodlignende afsmitninger i begge håndflader og ved venstre fod. Læsionerne på brystet (1) og på dele af ryggen (3-5) er friske.

Læsionerne på bugen (2) og nedadtil på ryggen (6) havde antydning af skorpedannelser og er således muligt ikke helt friske.

Samtlige læsioner er følger efter skarpe traumer, påført med en skarp genstand, såsom kniv eller lignende.

Idet flere af læsionerne var indbyrdes parallelle, og de alle var overfladiske, vurderes de at have karakter af selvpåførte læsioner.

..."

Tiltalte *Tiltalte2* blev anholdt den 17. september 2020 kl. 14.49 på Aarhus Politigård.

Af personundersøgelse af *Tiltalte2* foretaget af læge *Vidne15*, Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet den 17. september 2020 kl. 15.20 fremgår:

"...

Resumé og konklusion

Ved undersøgelsen af den 59-årige mand, der er anholdt i sag om drab, begået omkring 4 timer forud for undersøgelsen, fandtes: Hudafskrabninger på brystet (1) og højre arm (2-6) samt skorpedækkede sår på højre hånd (7), højre ben (8) og venstre ben (9).

Diskret tilsmudsning af mulig indtørret blod på højre- og venstre fodryg.

Undersøgte skønnes ikke påvirket af alkohol, medicin og/eller euforiserende stoffer

Læsion 1-6 var friske følger efter mindre, ukarakteristiske stumpe traumer.

Det har været overvejet, om læsion 2-4 kunne være følger til helt overfladiske rids med skarp genstand. Læsion 6 er uregelmæssig og ligeledes ikke oplagt følger efter et skarpt traume.

De skorpedækkede sår (7-9) var ældre og uspecifikke.

..."

Af obduktionserklæring vedrørende *Forurettede* født september 1976 udfærdiget af vicesstatsobducent *Vidne11*, Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet den 18. september 2020 fremgår blandt andet:

"...

Resumé og konklusion

Ved obduktionen af den 44-årige kvinde, som blev fundet død i køkkenet i eget hjem, fandtes:

Skarprandede læsioner i hårbunden (1-3), i ansigtet (5-7) med underliggende knogleskader, skarprandede læsioner på brystet (10-13) med to underliggende stikkanaler (A, B) med læsion af brystben og ribben, legemspulsåre, hjerte og lunger med 1400 ml blod i lungehulerne, skarprandede læsioner på bugen (14) og armene (18-24) samt hudafskrabninger og blodunderløbne marker i hårbunden (4), ansigtet (8), på halsen (9) og armene (15-17)

...

Dødsårsagen antages at være forblødning som følge af de påviste læsioner af legemspulsåren og hjertet.

Alle de påviste læsioner er friske. De skarprandede læsioner (1-3, 57,10-14 og 18-24) er følger efter flere skarpe traumer. Læsion 7, 10, 13, 14, 18 – 23 har karakter af stik, læsion 1, 2, 5, 11, 24 har karakter af snit mens læsion 3, 6 og 12 kan være stik eller snit. Der er forbindelse mellem læsion 20 og 21 samt mellem læsion 22 og 23.

De påviste hudafskrabninger (4, 15-17) kan have karakter af overfladiske, smalle, skarprandede læsioner og kan ligeledes være følger efter skarpe traumer. Der foreligger således 19 skarpe traumer i alt med 10 stik, 5 snit og 4 stik/snit.

De blodunderløbne mærker (8, 9) er følger efter ukarakteristiske, stumpe traumer. De kan være opstået efter slag/tumult.

Læsionerne på venstre arm (17-23) har karakter af afværgelæsioner. I relation til læsion 1, 2, 5, 10 og 13 er der underliggende knogleskade, hvor der fra læsion 10 og 13 er overskæring af henholdsvis brystben og ribben, hvorfor disse må antages at være påført med stor kraft. Kraften kan ikke angives nærmere for de øvrige læsioner. Vedrørende stikretning og -dybde se erklæringens side 12.

..."

Der er foretaget en række kriminaltekniske undersøgelser og omfattende retsgenetiske undersøgelser af biologiske spor på blandt andet de tiltaltes person og beklædning samt gerningsstedet.

Forklaringer

[FORKLARINGER UDELAGT]

Øvrige oplysninger

Tiltalte *Tiltalte1* har været mentalundersøgt. Det fremgår af erklæringen af 10. august 2021 blandt andet:

"...

Konklusion og begrundelse:

Det drejer sig om en 17-årig dreng, aktuelt sigtet for overtrædelse af straffelovens § 237 omhandlende manddrab. Observanden er således sigtet for, i forening med sin far, at have stukket moderen ihjel.

...

Observanden findes, på baggrund af mentalobservationen og den efterfølgende psykologiske undersøgelse ved *Vidne16* den 15.07.21, uden symptomer forenelig med sindssygdom. Funktionsniveauet ved de målte kognitive test vurderes samlet at repræsentere et begavelsesniveau inden for normalområdet.

Observanden tilhører således ikke den af straffelovens § 16, stk. 1 eller 2, afgrænsede personkreds. Han beskrives personlighedsmæssigt suggestibel og med hastig udvikling af religiøse fanatiske holdninger. Dette imidlertid ikke i en grad, så han henregnes til den af straffelovens § 69 afgrænsede personkreds.

Som følge heraf kan der ikke peges på særforanstaltninger til at forebygge ligeartet kriminalitet andet end straf som forskyldt.
..."

Tiltalte *Tiltalte2* har været mentalundersøgt. Det fremgår af erklæringen af 18. maj 2021 blandt andet:

"...

Konklusion

Observanden var således ikke sindssyg på undersøgelsestidspunkterne eller tidspunktet for den nu påsigtede handling. Han var ikke akut intoksikeret med alkohol eller andre rusmidler på tidspunktet for det påsigtede. Han lider ikke af en neurologisk lidelse og er normalt begavet.

Observanden er født og opvokset i Afghanistan under fattige forhold. Familie og naboer var støttende og omsorgsfulde. Han har 7 levende søskende i Afghanistan. Han har 7 barn med sin afdøde hustru (forurettede). Han studerede jura i Pakistan og bestred efterfølgende prestigefulde chefstillinger i hjemlandet. Han flygtede fra Afghanistan grundet trusler om firing og fængsling. Han kom til Danmark i 2015 med en søn, senere fulgte resten af familien. I Danmark har han drevet en fastfood-restaurant. Da en af hans døtre under 18 år blev tvangsfjernet, fordi hun var blevet forlovet med fætter fra Afghanistan, overdrog observanden forretningen til en ven. Observanden har siden arbejdet i restauranten 20 timer ugentligt, indtil han blev opsagt marts 2020 grundet corona. Han har ikke været i kontakt med regionspsykiatrien, egen læge eller andre instanser vedrørende psykisk sygdom.

Ved undersøgelsen her er fundet, at observanden har en belastningsreaktion.

Observanden tilhører således personkredsen, der omtales i straffelovens § 69. Der kan dog ikke, såfremt han findes skyldig, peges på foranstaltninger, jf. samme lovs § 68, 2. punktum, som mere formålstjenlige end straf til imødegåelse af risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet.
..."

Kriminalforsorgen har den 27. januar 2021 afgivet en udtalelse vedrørende tiltalte *Tiltalte1*.

Kriminalforsorgen har den 17. december 2020 afgivet en udtalelse vedrørende tiltalte *Tiltalte2*.

Udvisning

Udlændingestyrelsen har den 25. august 2021 udtalt vedrørende tiltalte *Tiltalte1*:

"...

Opholdsgrundlag og længde

Den 30. juni 2015 søgte *Tiltalte1* via Den Danske Ambassade i Islamabad om opholdstilladelse under henvisning til sin herboende far. *Tiltalte1* fik den 23. februar 2017 opholdstilladelse med mulighed for varigt ophold efter udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 2, indtil den 15. april 2020. Denne tilladelse er senest den 22. april 2020 forlænget indtil den 8. september 2021.

Den 10. april 2017 blev pågældende tilmeldt Det Centrale Personregister (CPR).

Længden af *Tiltalte1s* lovlige ophold i relation til udvisningsbestemmelserne regnes fra den 10. april 2017, hvor pågældende blev tilmeldt CPR, jf. herved udlændingelovens § 27, stk. 1.

Efter udlændingelovens § 27, stk. 5, medregnes den tid, hvori en udlænding har været varetægtsfængslet forud for en senere domfældelse eller har udstået frihedsstraf eller været undergivet anden strafferetlig retsfølge, der indebærer eller giver mulighed for frihedsberøvelse, for en lovovertrædelse, der ville have medført ubetinget frihedsstraf, ikke i perioden beregnet efter udlændingelovens § 27, stk. 1.

Tiltalte1 har således når den i udlændingelovens § 27, stk. 5, nævnte periode fratrækkes haft lovligt ophold i Danmark i ca. 3 år, 5 måneder og 8 dage.

Udvisningshjemmelen

Udlændingestyrelsen vurderer, at opholdets karakter fører til, at betingelserne for en eventuel udvisning skal søges i udlændingelovens § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6, eller § 24, nr. 2.

Efter udlændingelovens § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6, kan en udlænding, som ikke har haft lovligt ophold her i landet i mere end de sidste 5 år, udvises, hvis udlændingen efter straffelovens § 237 idømmes ubetinget frihedsstraf eller anden strafferetlig retsfølge, der indebærer eller giver mulighed for frihedsberøvelse, for en lovovertrædelse, der ville have medført en straf af denne karakter.

Efter udlændingelovens § 24, nr. 2, kan en udlænding, som ikke har haft lovligt ophold her i landet i mere end de sidste 5 år, udvises, hvis udlændingen idømmes betinget eller ubetinget frihedsstraf eller anden strafferetlig retsfølge, der indebærer eller giver mulighed for frihedsberøvelse, for en lovovertrædelse, der ville have medført en straf af denne karakter.

§ 26, stk. 2

Vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt en beslutning om udvisning af *Tiltalte1* med sikkerhed kan antages at være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, skal Udlændingestyrelsen henvise til politiets afhøringsrapport af 16. marts 2021 (afhøring foretaget den 8. marts 2021).

Heraf fremgår, at *Tiltalte1* blandt andet har oplyst, at han:

har 5 søskende og en far i Danmark,
har gennemført folkeskolens 9. klasse og er påbegyndt 10. klasse,
har hverken haft arbejde eller fritidsjob i Danmark,
er sund og rask.

Udtalelse om udvisningsspørgsmålet

Det bemærkes indledningsvis, at det følger af bestemmelsen i udlændingelovens § 26, stk. 2, at en udlænding skal udvises efter §§ 22-24, medmindre dette med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

På baggrund af anklagemyndighedens oplysninger om kriminalitetens karakter, og om at den pågældende forventes idømt en frihedsstraf af mindst 8 års varighed sammenholdt med de i udlændingelovens § 26, stk. 2, nævnte hensyn, kan Udlændingestyrelsen tiltræde, at anklagemyndigheden nedlægger påstand om udvisning.

Efter Udlændingestyrelsens vurdering bør påstanden om udvisning nedlægges i medfør af udlændingelovens § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6, eller § 24, nr. 2.

Konsekvenser ved en eventuel udvisning

Det følger af udlændingelovens § 32, stk. 1, at der til en udvisning skal knyttes et indrejseforbud.

Fastsættelsen af indrejseforbuddets længde fremgår af udlændingelovens § 32, stk. 4, nr. 2 og nr. 4-7.

Det bemærkes, at efter udlændingelovens § 32, stk. 4, nr. 5, meddeles indrejseforbud i forbindelse med udvisning efter § 22, nr. 4-9, eller for udlændinge, som ikke har haft lovligt ophold her i landet i længere tid end de sidste 6 måneder, dog altid for mindst 6 år.

Det bemærkes endvidere, at indrejseforbuddet efter stk. 5, nr. 1, kan meddeles af kortere varighed, hvis et indrejseforbud af den varighed, der er nævnt i stk. 4, vil indebære, at udvisning med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

..."

Udlændingestyrelsen har den 25. august 2021 udtalt vedrørende tiltalte *Tiltalte2*:

"...

Opholdsgrundlag og længde

Tiltalte2 indrejste i Danmark den 11. november 2013, hvor han søgte asyl. Den pågældende fik den 15. april 2015 opholdstilladelse i Danmark efter udlændingelovens § 7, stk. 1, indtil den 15. april 2020. Pågældendes opholdstilladelse er senest den 16. april 2020 forlænget indtil den 16. april 2022.

Længden af *Tiltalte2s* lovlige ophold i relation til udvisningsbestemmelserne regnes fra den 15. april 2015, hvor pågældende fik opholdstilladelse i Danmark, jf. herved udlændingelovens § 27, stk. 2.

Efter udlændingelovens § 27, stk. 5, medregnes den tid, hvori en udlænding har været varetægtsfængslet forud for en senere domfældelse eller har udstået frihedsstraf eller været undergivet anden strafferetlig retsfølge, der indebærer eller giver mulighed for frihedsberøvelse, for en lovovertrædelse, der ville have medført ubetinget frihedsstraf, ikke i perioden beregnet efter udlændingelovens § 27, stk. 1.

Tiltalte2 har således når den i udlændingelovens § 27, stk. 5, nævnte periode fratrækkes haft lovligt ophold i Danmark i 5 år, 5 måneder og 3 dage.

Udvisningshjemmelen

Udlændingestyrelsen vurderer, at opholdets karakter fører til, at betingelserne for en eventuel udvisning skal søges i udlændingelovens § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.

Efter udlændingelovens § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 6, kan en udlænding, som har haft lovligt ophold her i landet i mere end de sidste 5 år, udvises, hvis udlændingen efter straffelovens § 237 idømmes ubetinget frihedsstraf eller anden strafferetlig retsfølge, der indebærer eller giver mulighed for frihedsberøvelse, for en lovovertrædelse, der ville have medført en straf af denne karakter.

§ 26, stk. 2

Vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt en beslutning om udvisning af *Tiltalte2* med sikkerhed kan antages at være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, skal Udlændingestyrelsen henvise til politiets afhøringsrapport af 11. marts 2021 (afhøring foretaget den 3. marts 2021).

Heraf fremgår, at *Tiltalte2* blandt andet har oplyst, at han:

har 6 børn i Danmark,

har arbejdet 3 år på et pizzeria ved navn "*Butik1*", som i en periode på 2 år var egen virksomhed,

har ingen dansk uddannelse,

taler og forstår meget lidt dansk.

Udlændingestyrelsen bemærker, vedrørende børnenes opholdsgrundlag, at:

Tiltalte2s ældste søn på 23 år har selvstændig opholdstilladelse i Danmark, *Tiltalte2s* 17-årige tvillingers opholdstilladelse er betinget af den pågældende. Såfremt *Tiltalte2* bliver udvist af Danmark, vil Udlændingestyrelsen tage stilling til, om pågældendes tvillinger kan bevare deres opholdstilladelse på selvstændigt grundlag, Udlændingestyrelsen er på nuværende tidspunkt ved at vurdere, hvorvidt *Tiltalte2s* to døtre på henholdsvis 21 og 16 år, samt pågældendes yngste søn på 10 år kan bevare deres opholdstilladelse på selvstændigt grundlag.

Udtalelse om udvisningsspørgsmålet

Det bemærkes indledningsvis, at det følger af bestemmelsen i udlændingelovens § 26, stk. 2, at en udlænding skal udvises efter §§ 22-24, medmindre dette med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

På baggrund af anklagemyndighedens oplysninger om kriminalitetens karakter, og om at den pågældende forventes idømt en frihedsstraf af mindst 12 års varighed sammenholdt med de i udlændingelovens § 26, stk. 2, nævnte hensyn, kan Udlændingestyrelsen tiltræde, at anklagemyndigheden nedlægger påstand om udvisning.

Efter Udlændingestyrelsens vurdering bør påstanden om udvisning nedlægges i medfør af udlændingelovens § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.

Konsekvenser ved en eventuel udvisning

Det følger af udlændingelovens § 32, stk. 1, at der til en udvisning skal knyttes et indrejseforbud.

Fastsættelsen af indrejseforbuddets længde fremgår af udlændingelovens § 32, stk. 4, nr. 2 og nr. 4-7.

Det bemærkes, at efter udlændingelovens § 32, stk. 4, nr. 5, meddeles indrejseforbud i forbindelse med udvisning efter § 22, nr. 4-9, eller for udlændinge, som ikke har haft lovligt ophold her i landet i længere tid end de sidste 6 måneder, dog altid for mindst 6 år.

Det bemærkes endvidere, at indrejseforbuddet, efter stk. 5, nr. 1, kan meddeles af kortere varighed, hvis et indrejseforbud af den varighed, der er nævnt i stk. 4, vil indebære, at udvisning med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Det fremgår af udlændingelovens § 49 a, at forud for udsendelse af en udlænding, som har haft opholdstilladelse efter § 7 eller § 8, stk. 1 eller 2, og som er udvist ved dom, jf. § 49, stk. 1, træffer Udlændingestyrelsen afgørelse om, hvorvidt udlændingen kan udsendes, jf. § 31, medmindre udlændingen samtykker i udsendelsen. En afgørelse om, at udlændingen ikke kan udsendes, jf. § 31, skal tillige indeholde afgørelse om meddelelse eller nægtelse af opholdstilladelse efter § 7.

..."

Retten's begrundelse og afgørelse

Der er under sagen afsagt følgende kendelse om skyldsspørgsmålet:

"Kendelse

Samtlige dommere og nævninger udtaler:

Tiltalte *Tiltalte2* boede i en lejlighed *Adresse1, By1*, sammen med sin ægtefælle *Forurettede* og fællesbørnene tiltalte *Tiltalte1* og dennes tvillingebror *Vidne4*, der begge på det tidspunkt var 17 år, *Vidne5* 15 år og *Erstatningssøgende* 9 år. Parrets 2 øvrige børn, *Vidne2* på 20 år og *Vidne3* på 22 år, boede i en lejlighed i nærheden.

Det kan efter bevisførelsen, herunder vidnerne *Vidne2s* og *Vidne1s* forklaringer, lægges til grund, at der i 6-7 måneder op til gerningstidspunktet den 17. september 2020 havde været uoverensstemmelser og konflikter i familien, idet tiltalte *Tiltalte2* var utilfreds med, at *Forurettede* ikke ville aflevere det omtalte skøde på en lejlighed i Afghanistan til ham. Ægtefællerne beskyldte endvidere gensidigt hinanden for utroskab, og *Forurettede* gav udtryk for, at familien ikke skulle bestemme over hende, og at hun ville stå på egne ben. Tiltalte *Tiltalte1* var, ligesom sine søskende *Vidne4*, *Vidne2* og *Vidne3*, informeret om og involveret i forældrenes konflikter, hvilket blandt andet fremgår af tiltalte *Tiltalte2s* korrespondance med især datteren *Vidne2*.

Herudover kan det efter bevisførelsen lægges til grund, at tiltalte *Tiltalte1* i månederne op til gerningstidspunktet var vred på sin mor, hvilket efter den vidneforklaring, som er afgivet af *Vidne2*, medførte, at tiltalte *Tiltalte1* ikke respekterede moren, ikke kaldte hende for mor og omtalte hende

som "kvinden" og luder. *Vidne2* har endvidere forklaret, at der i maj måned 2020 var en episode, hvor hun ringede hjem og sagde til *Forurettede*, at hun ikke måtte være alene med *Tiltalte1*, idet hun frygtede for morens liv. *Vidne2* har også forklaret, at der var en episode, hvor *Tiltalte1* sagde til *Forurettede*, at hun ikke længere var hans mor, at *Forurettede* sagde til *Tiltalte1*, at han ikke var hendes søn, og at han ikke skulle bestemme over hende.

Vidnet *Vidne1* har forklaret, at *Forurettede* havde beklaget sig over tiltalte *Tiltalte1*, fordi han ikke kaldte hende mor men luder, og at han ikke ville spise *Forurettedes* mad. *Forurettede* havde også sagt til hende, at hun ikke ville dø af sin sygdom, men ville blive dræbt af sine sønner.

Vidne1 har endvidere forklaret, at der var konflikter mellem tiltalte *Tiltalte2* og *Forurettede* om et skøde på en lejlighed i Afghanistan, som *Forurettede* nægtede at udlevere til tiltalte *Tiltalte2*. *Forurettede* fortalte også vidnet, at tiltalte *Tiltalte2* beskyldte hende for utroskab.

Vidnet *Vidne8* har forklaret, at hun få dage før *Forurettedes* død så hende gå med rollator. Det fremgår endvidere af de lægelige oplysninger vedrørende *Forurettede*, at hun havde helbreds mæssige problemer, der blandt andet medførte, at hun fik, hvad der er beskrevet som anfald, hvor hun blev udadreagerende. *Forurettede* har i forbindelse med anfald været indlagt og bæltefikseret. Det fremgår af forklaringerne, at tiltalte, *Tiltalte2*, var den i familien, der var bedst til at få *Forurettede* til at falde til ro.

De tiltalte og vidnerne *Vidne3* og *Vidne4* har forklaret, at aftenen den 16. september 2020 var en ganske almindelig aften, og at der ingen konflikter var.

Vidnet *Vidne2* har forklaret, at *Forurettede* den 16. september 2020 om aftenen, hvor hele familien var samlet, konfronterede *Tiltalte2* vedrørende skødet og sit ønske om at stå på egne ben og oplyste, at hun havde udlejet lejligheden i Afghanistan, hvilket chokerede tiltalte *Tiltalte2* og børnene. Denne forklaring støttes af *Vidne1s* forklaring om, at hun den pågældende aften talte i telefon med *Forurettede* om konflikten vedrørende skødet og *Forurettedes* ønske om at stå på egne ben. Retten lægger som følge heraf til grund, at der den 16. september 2020 var en opblussen af konflikten om skødet, og om at *Forurettede* ville stå på egne ben.

Det kan efter forklaringerne lægges til grund, at tiltalte *Tiltalte2* om morgenen den 17. september 2020 vækkede børnene, og at alle børn med undtagelse af *Tiltalte1* tog i skole og forlod lejligheden før kl. 8.00. Tiltalte *Tiltalte1* var syg og blev hjemme. Tiltalte *Tiltalte2* har forklaret, at han forlod lejligheden senest 10 minutter efter, at børnene var taget afsted, og at han kørte direkte til *Butik2* i Århus. På grundlag af vidnet *Vidne6s* forklaring om, at hun så tiltalte *Tiltalte2* gå over parkeringspladsen kl. 08.50, og vidnet *Vidne14s* observationer vedrørende tiltalte *Tiltalte2s* færden i tidsrummet omkring kl. 08.30, sammenholdt med, at tiltalte *Tiltalte2* ankom til *Butik2* kl. 09.45, finder retten, at det kan lægges til grund, at tiltalte *Tiltalte2* i strid med sin egen forklaring befandt sig på eller omkring bopælen frem til kl. 08.50.

Vidnet *Vidne7*, der boede i lejligheden under familien ..., har forklaret, at hun den 17. september 2020 mellem kl. 8 og kl. 10 hørte høje angstfyldte skrig fra familiens lejlighed. Kl. 11.52 ringede tiltalte *Tiltalte1* til alarmcentralen og oplyste, at havde slået sin mor ihjel. Da politiet ankom til adres-

sen kort efter, blev *Forurettede* fundet død i lejlighedens køkken. Det fremgår af findestedsundersøgelsen, der fandt sted den 17. september 2020 kl. 16.48, at døden indtraf inden for et døgn forud for undersøgelsen.

Tiltalte *Tiltalte1* har forklaret, at han var ene om drabet, og at han handlede i nødværge, fordi *Forurettede* havde et anfald og overfaldt ham med en kniv. Han har videre forklaret, at han forsøgte at undvige ved at trække ind i stuen, og at han her kom til at beskadige *Forurettedes* højre arm og hånd med en kniv. Endelig har tiltalte *Tiltalte1* forklaret, at *Forurettede* fulgte efter ham tilbage til køkkenet, hvor hun overfaldt ham på ny og herunder ramte ham på skulderen, hvorefter han instinktivt stak hende flere gange med kniven. Først efter, at *Forurettede* var faldet om på gulvet, opdagede han, at han havde stukket hende i hovedet, på halsen og måske på kroppen.

Det fremgår af obduktionserklæring af den 18. september 2020 og vicesstatsobducent *Vidne11s* forklaring, at der blandt andet blev fundet skarprandede læsioner i hårbunden og ansigtet med underliggende knogleskader som følge af skarpe traumer samt skarprandede læsioner i brystet med over-skæring af brystben og ribben, hvilket antages at være påført med stor kraft. Der blev endvidere konstateret skader ved legemspulsåren, hjerte, lunge og skarprandede læsioner på bugen. Endvidere blev der på armen fundet læsioner med karakter af afværgelæsioner. Der blev konstateret 19 skarpe traumer med 10 stik, 5 snit og 4 stik/snit. Dødsårsagen antages at være forblødning som følge af de påviste læsioner af legemspulsåren og hjertet.

Det fremgår af personundersøgelse foretaget den 17. september 2020 vedrørende tiltalte *Tiltalte1*, at de skader, der blev konstateret på ham, var overfladiske skarprandede læsioner på bryst, bug og ryg – flere af skaderne var indbyrdes parallelle og vurderes at have karakter af selvpåførte læsioner, hvilket speciallæge i retsmedicin *Vidne12* har bekræftet under sin vidneforklaring.

Det kan således efter bevisførelsen lægges til grund, at *Forurettede* blev påført betydelig skade og havde mange alvorlige læsioner, hvorimod tiltalte *Tiltalte1* kun havde overfladiske skader med karakter af selvpåførte læsioner. Dette kan sammenholdes med, at skaderne på den t-shirt, som tiltalte *Tiltalte1* har forklaret, at han havde på under tumulten, ikke passer med de overfladiske skader, som tiltalte *Tiltalte1* havde på sin krop, ligesom t-shirten, uanset omfanget af skaderne på *Forurettede*, stort set ikke var tilsmudset med blod. På denne baggrund finder retten, at tiltalte *Tiltalte1s* forklaring om, at han handlede i nødværge, må tilsidesættes.

Tiltalte *Tiltalte1* har bekræftet, at han først flere måneder efter morens død fortalte, at moren havde haft en morgenkåbe på, og at han før han ringede til politiet forlod lejligheden for at smide den væk. Han har også under sagen ændret forklaring i forhold til omfanget af den rengøring, som han foretog, efter moren var død. På grundlag af den kriminaltekniske undersøgelse lægger retten til grund, at der er vasket blod af i stuen og entreen, og at der er skyllet blod af i badeværelset.

Tiltalte *Tiltalte1* har forklaret, at han alene anvendte et enkelt viskestykke til at tørre op med. På det påviste viskestykke sås der ved den kriminaltekniske undersøgelse rød tilsmudsning som for blod ved en comburtest. Af foto af viskestykket fremgår, at de røde afsmitninger er placeret sporadisk på viskestykket. På viskestykket er der fundet DNA fra *Forurettede*. Retten finder, at det kan lægges til grund, at lejligheden er forsøgt rengjort i et videre omfang end forklaret, og at der er sket bortskaffelse af andet og mere end morgenkåben.

I den kriminaltekniske erklæring, der er underbygget af vidnet kriminaltekniker *Vidne10s* vidneforklaring, vurderes, at *Forurettede* blev dræbt i stuen og efterfølgende slæbt ud i køkkenet. Vurderingen er baseret på, at der sås slæbespor i blodet, at *Forurettedes* strømpebukser var rullet ned under ballerne, og på at *Forurettedes* ur og en iturevet bukseelastik blev fundet i entréen. På bukseelastikken er fundet DNA fra begge de tiltalte og fra *Forurettede*. På denne baggrund lægger retten til grund, at *Forurettede* blev stukket ned i stuen og slæbt ud i køkkenet.

Tiltalte *Tiltalte2* blev anholdt den 17. september 2020 kl. 14.39 på Aarhus politigård, og kort efter blev han personundersøgt. Ved de retsgenetiske undersøgelser blev der fundet DNA fra *Forurettede* en række steder på tiltalte, *Tiltalte2*, og på hans beklædning. Ved vurderingen af betydningen heraf skal der tages højde for, at tiltalte *Tiltalte2* og *Forurettede* boede sammen og sov i samme seng.

Det fremgår af kriminaltekniker *Vidne10s* forklaring, at der ved undersøgelse med hem-direct blev fundet spor efter humant blod mange steder på *Tiltalte2* strømper. Ved personundersøgelsen blev der i områder på begge tiltalte *Tiltalte2s* fødder fundet diskret tilsmudsning af mulig indtørret blod, og i de prøver, der blev taget fra disse områder, blev der ved de retsgenetiske undersøgelser med høj sikkerhed fundet DNA fra *Forurettede*. Tiltalte *Tiltalte2* har forklaret, at blodet på hans strømper og fødder stammede fra en rift, som har pådrog sig, da han foretog indkøb ved en grønthandler i *Butik2*. Han skiftede strømper, og i den forbindelse kom blod fra riften på hånden på de nye strømper og på hans fødder. De strømper, han havde haft på, smed han i en skraldespand ved *Butik2*. Forklaringen om hændelsesforløbet støttes ikke af videooptagelserne inde fra *Butik2* og området uden for *Butik2*. Der er i prøver taget fra de blodtilsmudsede områder på fødderne fundet DNA fra *Forurettede* og fundet DNA fra *Forurettede* i prøver fra områder med blod på strømperne. Der blev desuden blandt andet fundet blod på tiltalte *Tiltalte2s* sorte t-shirt og underbukser, som han var iført ved anholdelsen, og i prøver taget fra områderne med blod er der ved de retsgenetiske undersøgelser fundet DNA fra *Forurettede*. Det fremgår endvidere af oplysningerne i sagen og tiltalte *Tiltalte2s* forklaring, at han umiddelbart efter, at han efter personundersøgelsen var ankommet til politigården, under et toiletbesøg forsøgte at vaske sine fødder. Retten finder efter en samlet vurdering heraf, at tiltalte *Tiltalte2s* forklaring om, at han på grund af riften på hånden fik blod på begge fødder, må tilsidesættes som usandsynlig og utroværdig, samt at det er bevist, at blodet på *Tiltalte2s* person og tøj stammer fra *Forurettede*.

Retten finder på samme grundlag, at det er bevist, at tiltalte *Tiltalte2* var til stede i lejligheden, da *Forurettede* blev dræbt. Rollefordelingen mellem de tiltalte i forbindelse med drabet kan ikke fastlægges, men det er bevist, at de begge deltog i drabet.

Henset til, at der er bortskaffet beviser og fabrikeret beviser i form af selvpåførte skader og skader på en t-shirt, og henset til at de tiltalte har forsøgt at få det til at fremstå som om, tiltalte *Tiltalte1* var alene om drabet, er der grundlag for at antage, at drabet er foretaget efter forudgående aftale mellem de to tiltalte.

Der er under sagen dokumenteret en lang række beskeder, herunder lydbeskeder udvekslet mellem især tiltalte *Tiltalte2* og *Vidne4* samt familiemedlemmer bosiddende i Afghanistan og Tyskland og unavngivne personer. Beskederne, der ofte fremstår som taget ud af en større kontekst, er fremlagt i en dansk oversættelse og beror i et vist omfang på tolkens vurdering af forståelsen af ord og vendinger. De tiltalte og vidnerne *Vidne4* og *Vidne2* er afhørt om beskederne og har forklaret om en anden

opfattelse af betydningen af beskederne. De familiemedlemmer og unavngivne personer, som de tiltalte og *Vidne4* har sendt beskeder til og modtaget beskeder fra, er ikke afhørt til sagen, og det har ikke været muligt for forsvarerne at stille spørgsmål til dem. Retten finder under disse omstændigheder, at beskederne ikke kan tillægges større bevismæssig værdi. Det er herefter ikke bevist, at det var drøftet med og accepteret af ægtefællernes familiemedlemmer i udlandet, at *Forurettede* skulle dø.

Ud fra en samlet vurdering finder retten, at det må lægges til grund, at drabet skete på baggrund af den beskrevne opblussen den 16. september 2020 af konflikten mellem ægtefællerne samt tiltalte *Tiltalte1s* vrede overfor sin mor.

Herefter, og uanset de beskrevne konflikter mellem tiltalte *Tiltalte2* og *Forurettede* og tiltalte *Tiltalte1s* vrede overfor sin mor, finder retten, at det ikke er bevist, at der har været tale om længerevarende nøje planlægning. Der er herved lagt vægt på, at der ikke er ført bevis for egentlige forudgående forberedelseshandlinger.

3 dommere og 5 nævninger udtaler:

Det er i tiltalen anført, at de tiltalte udførte drabet, fordi de fandt, at *Forurettede* var ikke-rettroende muslim og dermed vantro. Anklagemyndigheden har til støtte herfor anført, at de tiltalte anså *Forurettede* som utro. De tiltalte har bestridt, at *Forurettede* efter deres opfattelse var utro. Som ovenfor anført kan korrespondancen med familiemedlemmer i udlandet ikke tillægges større bevismæssig værdi. Anklagemyndigheden har under sagen ikke ført bevis for de religiøse og kulturelle forhold, som anklagemyndigheden påberåber sig. Disse voterende finder på denne baggrund, at det ikke er bevist, at de tiltalte udførte drabet, fordi de fandt, at *Forurettede* var vantro.

En nævning udtaler:

Forurettede har flere gange over for vidnet *Vidne1* forklaret, at hun forventede at dø, og at hun ville blive slået ihjel af sønnerne tiltalte, *Tiltalte1*, og *Vidne4*. Det kan efter bevisførelsen lægges til grund, at de tiltalte har forklaret, at *Forurettede* mødtes med flere mænd, og at hun i deres forståelse af begrebet var utro og derfor i deres forståelse var vantro.

Denne voterende finder herefter, at det er bevist, at de tiltalte udførte drabet på *Forurettede*, fordi de fandt, at hun var ikke-rettroende muslim og dermed vantro.

Samtlige dommere og nævninger udtaler:

Under henvisning til det ovenfor anførte vedrørende tiltalte *Tiltalte1s* egne konflikter med sin mor finder retten ikke grundlag for at anse det for bevist, at tiltalte *Tiltalte2* har udnyttet *Tiltalte1s* unge alder og indsigt og det til sig bestående afhængighedsforhold.

I det anførte omfang findes de tiltalte skyldige i overtrædelse af straffelovens § 237, for i forening og efter forudgående aftale eller forståelse at have dræbt *Forurettede* med adskillige stik med en kniv i hovedet, halsen og kroppen.

På det ovenfor anførte grundlag finder straffelovens § 81, nr. 2 anvendelse.

Der er ikke grundlag for at bringe straffelovens § 81, nr. 3 i anvendelse.

Efter anklagemyndighedens påstand finder de skærpende omstændigheder efter straffelovens § 81, nr. 5 ikke anvendelse.

Der er ikke grundlag for at bringe straffelovens § 81, nr. 9 i anvendelse overfor tiltalte *Tiltalte2*.

3 dommere og 5 nævninger udtaler:

Henset til, at det ikke er fundet bevist, at de tiltalte begik drabet, fordi de fandt, at *Forurettede* var ikke-rettroende muslim og dermed vantro, er der ikke grundlag for at bringe straffelovens § 81, nr. 6 i anvendelse.

1 nævning udtaler:

Da det er bevist, at de tiltalte begik drabet, fordi de fandt, at *Forurettede* var ikke-rettroende muslim og dermed vantro, skal straffelovens § 81, nr. 6 bringes i anvendelse.

Efter stemmeflertallet finder bestemmelsen i straffelovens § 81, nr. 6 herefter ikke anvendelse.

Thi bestemmes

Tiltalte *Tiltalte1* findes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237.

Tiltalte *Tiltalte2* findes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237.

Straffelovens § 81, nr. 2 finder anvendelse. Straffelovens § 81, nr. 3, 5 og 6 finder ikke anvendelse.

Overfor *Tiltalte2* finder straffelovens § 81, nr. 9 ikke anvendelse. "

Sanktionsspørgsmålet

Vedrørende tiltalte *Tiltalte1*:

Der er afgivet 7 stemmer for at fastsætte straffen til fængsel i 8 år og 5 stemmer for fængsel i 9 år.

Flertallet har lagt vægt på, at tiltalte *Tiltalte1* på gerningstidspunktet netop var fyldt 17 år, og at drab, når gerningsmanden er under 18 år, som udgangspunkt straffes med fængsel i 8 år. Der foreligger ikke formildende omstændigheder. Retten har i skyldkendelsen taget stilling til, at en række skærpende omstændigheder i straffelovens § 81 ikke finder anvendelse. Drabet er begået i forening med tiltaltes far og efter forudgående aftale, men der findes ud fra en samlet vurdering ikke grundlag for at forhøje straffen.

Mindretallet har lagt vægt på, at drabet er foretaget i forening og efter forudgående aftale, hvorfor der er grundlag for at fravige udgangspunktet og fastsætte straffen til 9 år.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Straffen fastsættes derfor til fængsel i 8 år efter straffelovens § 237, jf. § 81, nr. 2.

Samtlige nævninger og dommere tager udvisningspåstanden med indrejseforbud for bestandig til følge i medfør af udlændingelovens § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6 og § 24, nr. 2 og § 32, stk. 4, nr. 7. Tiltalte kom til Danmark, da han var 13 år som familiesammenført under henvisning til medtiltalte, *Tiltalte2*, og han har haft lovligt ophold i Danmark i ca. 3½ år. Tiltalte har stadig tæt tilknytning til hjemlandet. Tiltalte taler dansk og hans fem søskende bor i Danmark.

Henset til at tiltalte er fundet skyldig i drab, findes det efter en samlet bedømmelse, uanset tiltalte var under 18 år, da forbrydelsen blev begået, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2, at det med sikkerhed ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser at udvise tiltalte med indrejseforbud for bestandig.

Tiltalte har under denne sag været frihedsberøvet fra den 17. september 2020.

Vedrørende tiltalte *Tiltalte2*:

Der er afgivet 8 stemmer for at fastsætte straffen til fængsel i 12 år og 4 stemmer for fængsel i 13 år.

Flertallet har lagt vægt på, at drab som udgangspunkt straffes med fængsel i 12 år. Der foreligger ikke formildende omstændigheder. Retten har i skyldkendelsen taget stilling til, at en række skærpende omstændigheder i straffelovens § 81 ikke finder anvendelse. Drabet er begået sammen med tiltaltes søn og efter forudgående aftale, men der findes ud fra en samlet vurdering ikke grundlag for at forhøje straffen.

Mindretallet har lagt vægt på at drabet er foretaget i forening og efter forudgående aftale, hvorfor der er grundlag for at fravige udgangspunktet og fastsætte straffen til fængsel i 13 år.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Straffen fastsættes derfor til fængsel i 12 år, jf. straffelovens § 237, jf. § 81, nr. 2.

Samtlige nævninger og dommere tager påstanden om udvisning med indrejseforbud for bestandig til følge i medfør af udlændingelovens § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 6 og § 32, stk. 4, nr. 7. Tiltalte fik den 15. april 2015 opholdstilladelse i Danmark efter udlændingelovens § 7, stk. 1. Tiltalte har stadig en tæt tilknytning til hjemlandet. Tiltalte har drevet virksomhed i Danmark, men taler ikke dansk. Tiltalte har ud over medtiltalte 5 børn, der alle opholder sig i Danmark. Fire af børnene, herunder to mindreårige børn, er familiesammenført med tiltalte i 2017 og deres opholdsgrundlag er afhængig af tiltaltes.

Uanset hensynet til tiltaltes børn taler imod udvisning, vil det jf. udlændingelovens § 26, stk. 2, henset til at tiltalte er fundet skyldig i drab, med sikkerhed ikke være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at udvise tiltalte med indrejseforbud for bestandig.

Tiltalte har under denne sag været frihedsberøvet fra den 17. september 2020.

Dommerene tager påstandene om erstatning og godtgørelse, der størrelsesmæssigt er anerkendt af begge de tiltalte, til følge som nedenfor bestemt. Kravene forrentes med procesrente fra den 8. december 2021.

Thi kendes for ret:

Tiltalte *Tiltalte1* skal straffes med fængsel i 8 år.

Tiltalte udvises af Danmark. Tiltalte pålægges indrejseforbud for bestandig.

Tiltalte *Tiltalte2* skal straffes med fængsel i 12 år.

Tiltalte udvises af Danmark. Tiltalte pålægges indrejseforbud for bestandig.

De tiltalte skal hver især betale de sagsomkostninger, der vedrører dem.

De tiltalte skal inden 14 dage betale:

197.619 kr. til *Vidne5* og

304.401 kr. til *Erstatningssøgende*

begge ved advokat Ole Bukhave, Brødregade 2, 1., 8900 Randers C, med tillæg af procesrente fra den 8. december 2021.

.....

Vestre Landsrets 5. afdelings DOM - 2. november 2022 - S-0015-22

(dommerne Henrik Estrup, Cecilie Maarbjerg Qvist og Jette Uhrenholt (kst.)) i nævningesag

Anklagemyndigheden mod *Tiltalte1*, født september 2003, (advokat Henrik Garlik, Aarhus) og *Tiltalte2*, født september 1961, (advokat Karina Skou, Aalborg)

Retten i Randers har den 17. december 2021 under medvirken af nævninger afsagt dom i 1. instans (7-3293/2021).

Påstande

Anklagemyndigheden har påstået domfældelse i overensstemmelse med den i byretten rejste tiltale, dog således at straffelovens § 81, nr. 5, ikke finder anvendelse, og skærpelse.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om, at de tiltalte i medfør af arvelovens § 48, stk. 1, fratages retten til arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der er afhængig af *Forurettedes* død, ligesom deres andel i arv, forsikringssummer, pension eller andre ydelser ikke må forøges som følge af lovovertrædelsen.

Tiltalte *Tiltalte1* har påstået frifindelse, subsidiært formildelse. Han har i tilfælde af domfældelse ikke haft bemærkninger til påstanden om arveretsfortabelse mv., men har påstået frifindelse for påstanden om udvisning.

Tiltalte *Tiltalte2* har påstået frifindelse. Han har i tilfælde af domfældelse ikke haft bemærkninger til påstanden om udvisning og påstanden om arveretsfortabelse mv.

Vidne5 har påstået stadfæstelse af byrettens afgørelse om forsørgertabserstatning på 47.619 kr. og godtgørelse på 150.000 kr. efter erstatningsansvarslovens § 26 a, i alt 197.619 kr.

Erstatningssøgende har påstået stadfæstelse af byrettens afgørelse om forsørgertabserstatning på 154.401 kr. og godtgørelse på 150.000 kr. efter erstatningsansvarslovens § 26 a, i alt 304.401 kr.

Tiltalte *Tiltalte1* har bestridt pligten til at betale erstatning og godtgørelse. Han har anerkendt kravene størrelsesmæssigt.

Tiltalte *Tiltalte2* har bestridt pligten til at betale erstatning og godtgørelse. Han har anerkendt kravene størrelsesmæssigt.

Supplerende oplysninger

Der er foretaget en blodstænksanalyse den 23. og 26. september 2022 af bukser, som blev sikret i forbindelse med personundersøgelsen af tiltalte *Tiltalte1*. Af sammenfatningen fremgår følgende:

”5.1 Sammenfatning

Ved blodstækanalysen af bukserne (KT 109) var der udbredte blodtilsmudsninger på forsiden af bukserne og ingen synlige blodtilsmudsninger på buksernes bagside.

På venstre lår var der tre mindre blodstænk og et større muligt blodstænk. Der var udtværing af/med blod langs overkanten af det påtrykte "JUSTDOIT".

Svarende til området på venstre knæ var der en større uregelmæssigt formet, og skarpt afgrænset, kraftig blodtilsmudsning, som var absorberet igennem stoffet til vrangside.

Omkring tilsmudsningen var der flere mindre blodtilsmudsninger, hvor nogle var absorberet igennem til vrangside.

På den nederste del af venstre bens forside var der to sammenhængende kraftige blodtilsmudsninger, som var absorberet igennem stoffet til vrangside.

På forsiden af højre lår var der flere spredte mindre blodtilsmudsninger, hvor enkelte var absorberet igennem stoffet til vrangside.

På nederste del af forsiden af højre ben var der enkelte blodtilsmudsninger lang indersømmen. Blodtilsmudsningerne var ikke absorberet igennem til vrangside.”

Der er desuden fremlagt erklæringer vedrørende retsgenetiske undersøgelser af 17. oktober 2022 vedrørende DNA-profilanalyse af materiale sikret fra bukserne i forbindelse med blodstæksanalysen og sammenligning af DNA-profiler.

Forklaringer

De tiltalte og vidnerne *Vidne6, Vidne7, Vidne8, Vidne9, Vidne1, Vidne2, Vidne3, Vidne4, Vidne5, Vidne10, Vidne11, Vidne12* og *Vidne13* har for landsretten i det væsentlige forklaret som i 1. instans. Der er endvidere afgivet forklaring af *Vidne17, Vidne18, Vidne19* og *Vidne20*.

[FORKLARINGER UDELAGT]

Landsrettens begrundelse og resultat

Skyldsspørgsmålet:

Der er om skyldsspørgsmålet afsagt

”Kendelse

Forurettede blev den 17. september 2020 fundet død i køkkenet i familiens lejlighed efter, at tiltalte *Tiltalte1* havde ringet til alarmcentralen og sagt, at han havde dræbt sin mor.

Tiltalte *Tiltalte1* forklarede i byretten, at han dræbte sin mor *Forurettede* i nødværge, da hun overfaldt ham med en kniv. For landsretten har han forklaret, at det ikke var sandt, men at hans far havde bedt ham om at påtage sig skylden for hans mors død. Han har nærmere forklaret, at han om morgenen den 17. september 2020 sov på sit værelse, da han hørte skrig fra sin mor. I entreen så han sin far, som var ved at slæbe hans mor hen ad gulvet. Han forsøgte at komme ud ad hoveddøren, men hans far tog fat i ham og trak ham ind på værelset. På værelset spurgte hans far ham, om han ville tage skylden for drabet.

Han sagde ja til det, og hans far opfordrede ham til at sige til politiet, at hans mor havde fået et anfald og angrebet ham, og at han havde forsvaret sig. Han har desuden forklaret, at han efter, at hans far havde forladt lejligheden, påførte sig selv skader med en kniv, og at han med et viskestykke påførte blod på sit tøj.

Tiltalte *Tiltalte2* har ligeledes forklaret, at hans forklaring for byretten ikke var sand, og at han bad tiltalte *Tiltalte1* tage skylden for *Forurettedes* død. Han har nærmere forklaret, at *Forurettede* angreb ham med en kniv i køkkenet, at han kæmpede med hende, og at hun derefter påførte sig selv knivstik i hovedet og på brystkassen, hvorefter hun igen prøvede at angribe ham. Han stak *Forurettede* i nødværge med en kniv. Han ramte hende måske i siden, og han har ikke påført hende stik i hovedet eller brystet. Det foregik i køkkenet og entreen, og de var ikke inde i stuen. Da *Forurettede* var død, slæbte han hende ind i køkkenet. Tiltalte *Tiltalte1* kom ud i gangen, mens han slæbte *Forurettede*, og da han havde slæbt *Forurettede* ind i køkkenet, spurgte han tiltalte *Tiltalte1*, om han ville tage skylden.

Landsretten er enig i byrettens beskrivelse af forholdene i familien ... op til tidspunktet for *Forurettedes* død, herunder at der i en periode havde været uoverensstemmelser og konflikter mellem tiltalte *Tiltalte2* og *Forurettede*, og det kan også efter bevisførelsen for landsretten lægges til grund, at konflikterne blandt andet vedrørte et skøde, *Forurettedes* ønske om at stå på egne ben og beskyldninger om utroskab. Landsretten er endvidere enig i byrettens beskrivelse af tiltalte *Tiltalte1s* forhold til sin mor.

Landsretten tiltræder også, at det kan lægges til grund, at *Forurettede* den 16. september 2020 om aftenen konfronterede tiltalte *Tiltalte2* som beskrevet i byrettens dom. Tiltalte *Tiltalte1* har for landsretten bekræftet, at der var et skænderi mellem forældrene den 16. september 2020 om aftenen.

Vedrørende straffelovens § 237 og straffelovens § 81, nr. 2, udtaler 8 nævninger og 3 dommere herafter:

Efter bevisførelsen, herunder obduktionserklæringen, kan det lægges til grund, at *Forurettede* den 17. september 2020 fik adskillige knivstik, herunder i hovedet og halsen og to dybe stik i brystet, som var dødelige. *Forurettede* havde desuden et knivstik gennem venstre arm og et knivstik gennem venstre hånd, som havde karakter af afværgelæsioner. Der blev i køkkenet på gulvet fundet to køkkenknive med blod på, og tiltalte *Tiltalte1s* fingeraftryk var på den ene kniv. Vidnet *Vidne7* har forklaret, at hun den pågældende dag på et tidspunkt mellem kl. 8 og 10 hørte skrig og løben hen over gulvet fra lejligheden.

På tiltalte *Tiltalte2s* fødder blev der fundet tilsmudsning af muligt blod, og der blev fundet blod på noget af det tøj, som tiltalte *Tiltalte2* var iført ved anholdelsen. Ved de retsgenetiske undersøgelser blev der i prøverne fra områderne med blod påvist DNA fra *Forurettede*. Der blev også fundet blod, herunder blodstænk, på tiltalte *Tiltalte1s* tøj, hvor de retsgenetiske undersøgelser af prøver fra områderne med blod viste, at der var DNA fra *Forurettede*.

Det kan efter gerningsstedsundersøgelsen og vidnet *Vidne10s* forklaring lægges til grund, at det primære gerningssted var i stuen i området ved døren til entreen. Ved undersøgelse med lumiscene er der på gulvet i entreen fundet et muligt slæbespor, og der er fundet vaskespor i stuen og entreen. Der er ikke i lejligheden fundet klude eller lignende med blod på svarende til omfanget af rengøring, ligesom en hvid morgenkåbe tilhørende *Forurettede* må antages at være blevet bortskaffet. Det kan endvidere efter tiltalte *Tiltalte1s* egen forklaring, som støttes af personundersøgelsen af ham og forklaringen fra vidnet speciallæge *Vidne12*, lægges til grund, at han påførte sig selv læsioner med en kniv, ligesom han påførte sin t-shirt skader.

Efter vidnet *Vidne6s* forklaring kan det endelig lægges til grund, at tiltalte *Tiltalte2* kørte fra stedet i bil omkring kl. 8.50. Videoovervågning viser, at han ankom til *Butik2* i Aarhus kl. 9.45. Tiltalte *Tiltalte1* ringede kl. 11.52 til alarmcentralen og oplyste, at han havde dræbt sin mor.

Tiltalte *Tiltalte1* har forklaret, at han ikke var til stede, da *Forurettede* blev dræbt, men at han alene så sin far slæbe hende, og at han senere så hende ligge i køkkenet. Der er imidlertid fundet blodstænk flere steder på de bukser, som tiltalte *Tiltalte1* var iført ved politiets ankomst til stedet, og ved de retsgenetiske undersøgelser af prøver fra områderne med blodstænk er der fundet DNA fra *Forurettede*. Tiltalte *Tiltalte1* har forklaret, at det blod, som er fundet på hans tøj, er noget, han selv har påført med et viskestykke. Det fremgår af forklaringerne fra politiassistent *Vidne10* og kriminaltekniker *Vidne20*, at blodstænk opstår ved, at blod flyver og rammer noget, og at der ikke kan afsættes blodstænk ved, at man tørrer på bukser med et viskestykke. Disse voterende finder på den baggrund, at det må lægges til grund, at tiltalte *Tiltalte1* var i nærheden af *Forurettede*, da hun fik knivstik.

Tiltalte *Tiltalte2* har forklaret, at *Forurettede* angreb ham med en kniv, og at hun selv påførte sig de skader, hun havde i hovedet og i brystet. Det fremgår imidlertid af obduktionserklæringen, at der på *Forurettede* blev konstateret mange skarprandede læsioner, herunder tre læsioner i hovedet med underliggende knogleskade og to læsioner i brystet med to underliggende stikkanaler med læsion af brystben og ribben, legempulsåre, hjerte og lunger med 1.400 ml blod i lungehulerne. Læsionerne i brystet var henholdsvis cirka 8 og 10,5 cm dybe, og der var overskæring af henholdsvis brystben og ribben. *Forurettede* havde desuden gennemgående læsioner på venstre arm og hånd med karakter af afværgelæsioner. Vicestatsobducent *Vidne11* har forklaret, at der ikke er noget, som peger på, at *Forurettedes* læsioner var selvpåførte, og at det samlede billede viser, at det ikke er selvpåførte skader. Speciallæge *Vidne12* har ligeledes forklaret, at det samlede billede af læsioner på *Forurettede* gør det usandsynligt, at læsionerne skulle være selvpåførte.

Tiltalte *Tiltalte2* har endvidere forklaret, at *Forurettedes* angreb på ham fandt sted i køkkenet og entreen, og at det også var her, hun påførte sig selv læsionerne, samt at han og *Forurettede* ikke var inde i selve stuen. Af gerningsstedsundersøgelsen og politiassistent *Vidne10s* forklaring fremgår imidlertid, at det primære gerningssted var i stuen ved døråbningen mod entreen.

Tiltalte *Tiltalte1* har forklaret, at han fra sit værelse – efter at hans far havde bedt ham tage skylden for hans mors død – hørte sin far gå rundt i lejligheden, og at han hørte bruseren. Han har desuden forklaret, at han ikke selv gjorde rent i lejligheden. Tiltalte *Tiltalte2* har forklaret, at han gjorde rent på det sted i entreen ved døren til stuen, hvor *Forurettede* var faldet om, og at han ikke gjorde rent andre steder.

Ved politiets undersøgelse af gerningsstedet med lumiscene sås der imidlertid tydelig flouescens som efter blod i køkken, stue, entre og badeværelse, og der blev fundet vaskespor i stuen og entreen, som tydede på, at der var foretaget afvaskning af blod.

De tiltaltes forklaring er således på afgørende punkter i modstrid med de tekniske beviser i sagen, ligesom forklaringerne til dels er i modstrid med hinanden. Disse voterende finder derfor, at de tiltaltes forklaringer om hændelsesforløbet og deres rolle i forbindelse med *Forurettedes* død må tilside-sættes, idet disse voterende dog efter de tiltaltes samstemmende forklaringer, som understøttes af bevisførelsen i øvrigt, lægger til grund, at de begge var til stede i lejligheden, da *Forurettede* døde.

Efter det ovenfor anførte og på baggrund af en samlet vurdering af sagens omstændigheder finder vi herefter, at det er bevist, at de tiltalte *Tiltalte2* og *Tiltalte1* i forening dræbte *Forurettede*. Rollefordelingen mellem de tiltalte kan ikke fastlægges, men det kan efter bevisførelsen lægges til grund, at drabet er sket efter fælles forståelse mellem de to tiltalte, og at begge de tiltalte var til stede, da drabet blev begået. Vi stemmer derfor for at tiltræde byrettens afgørelse af, at de tiltalte er skyldige i overtrædelse af straffelovens § 237 ved i forening og efter fælles forståelse at have dræbt *Forurettede* med adskillige knivstik i hovedet, halsen og kroppen, jf. herved straffelovens § 81, nr. 2.

1 nævning udtaler:

Af de grunde, som er anført af de øvrige voterende, er jeg enig i, at det er bevist, at tiltalte *Tiltalte2* er skyldig i drab. Jeg stemmer derfor for at finde tiltalte *Tiltalte2* skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237.

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen finder jeg, at det ikke er bevist, at tiltalte *Tiltalte1* medvirkede til drabet, og jeg stemmer derfor for at frifinde ham. Jeg lægger navnlig vægt på tiltalte *Tiltalte1s* egen forklaring om, at han var på sit værelse, da drabet skete, og jeg finder ikke, at blodstænkene på hans bukser kan tillægges afgørende betydning, idet disse kan være blevet påført efter drabet.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen tiltræder landsretten, at de tiltalte *Tiltalte2* og *Tiltalte1* er skyldige i drab, jf. straffelovens § 237, og at straffelovens § 81, nr. 2, finder anvendelse.

Anvendelse af straffelovens § 81, nr. 3

Tiltalte Tiltalte2:

9 nævninger og 2 dommere udtaler:

Efter bevisførelsen, herunder navnlig de dokumenterede elektroniske beskeder blandt andet udvekslet med familiemedlemmer i udlandet og forklaringen fra *Vidne1*, finder vi det bevist, at tiltalte *Tiltalte2* siden foråret 2020 havde planlagt at slå *Forurettede* ihjel. Da drabet herved var særligt planlagt, stemmer vi for at henføre forholdet under straffelovens § 81, nr. 3, for så vidt angår tiltalte *Tiltalte2*.

En dommer udtaler:

Af de grunde, som er anført af byretten, finder jeg, at de dokumenterede elektroniske beskeder ikke kan tillægges større bevismæssig vægt. Jeg er enig med byretten i, at det må lægges til grund, at drabet skete på baggrund af en opblussen aftenen inden drabet af konflikterne i familien. Herefter og i øvrigt af de grunde, som er anført af byretten, finder jeg derfor, at det ikke er bevist, at drabet var særligt planlagt. Jeg stemmer derfor for, at straffelovens § 81, nr. 3, ikke finder anvendelse i forhold til tiltalte *Tiltalte2*.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen finder straffelovens § 81, nr. 3, anvendelse i forhold til tiltalte *Tiltalte2*.

Tiltalte Tiltalte1

6 nævninger og 2 dommere udtaler:

Efter bevisførelsen, herunder navnlig de dokumenterede elektroniske beskeder blandt andet udvekslet med familiemedlemmer i udlandet og forklaringen fra *Vidne1*, finder vi det bevist, at tiltalte *Tiltalte1* siden foråret 2020 havde planlagt at slå *Forurettede* ihjel. Da drabet herved var særligt planlagt, stemmer vi for at henføre forholdet under straffelovens § 81, nr. 3, for så vidt angår tiltalte *Tiltalte1*.

3 nævninger og en dommer udtaler:

Vi finder det ikke bevist, at tiltalte *Tiltalte1* i en længere periode op til drabet planlagde at slå *Forurettede* ihjel. Vi stemmer derfor for ikke at anvende straffelovens § 81, nr. 3, i forhold til ham.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen finder straffelovens § 81, nr. 3, anvendelse i forhold til tiltalte *Tiltalte1*.

Anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6

Tiltalte Tiltalte2

9 nævninger og 2 dommere udtaler:

Efter bevisførelsen, herunder de dokumenterede elektroniske beskeder, lægges det til grund, at tiltalte *Tiltalte2* anså *Forurettede* for en frafalden muslim, idet hun havde haft omgang med andre mænd og derved været utro, og at dette var en af årsagerne til, at hun skulle slås ihjel. Da drabet derved har baggrund i *Forurettedes* tro, stemmer vi for at henføre forholdet under straffelovens § 81, nr. 6.

En dommer udtaler:

Af de grunde, som er anført af byretten, finder jeg, at de dokumenterede elektroniske beskeder ikke kan tillægges større bevismæssig vægt. Jeg er enig med byretten i, at det må lægges til grund, at drabet skete på baggrund af en opblussen aftenen inden drabet af konflikterne i familien. Herefter og i øvrigt af de grunde, som er anført af byrettens flertal, finder jeg, at det ikke er bevist, at tiltalte *Tiltalte2* deltog i drabet, fordi han fandt, at *Forurettede* var vantro. Da hans deltagelse i drabet derved ikke har baggrund i *Forurettedes* tro, finder jeg derfor, at der ikke er grundlag for at anvende straffelovens § 81, nr. 6, i forhold til ham.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen finder straffelovens § 81, nr. 6, anvendelse i forhold til tiltalte *Tiltalte2*.

Tiltalte Tiltalte1

8 nævninger og 2 dommere udtaler:

Efter bevisførelsen, herunder de dokumenterede elektroniske beskeder, lægges det til grund, at tiltalte *Tiltalte1* anså *Forurettede* for en frafalden muslim, idet hun havde haft omgang med andre mænd og derved været utro, og at dette var en af årsagerne til, at hun skulle slås ihjel. Da drabet derved har baggrund i *Forurettedes* tro, stemmer vi for at henføre forholdet under straffelovens § 81, nr. 6.

En nævning og en dommer udtaler:

Vi finder det ikke bevist, at tiltalte *Tiltalte1* deltog i drabet, fordi han fandt, at *Forurettede* var vantro. Da hans deltagelse i drabet derved ikke har baggrund i *Forurettedes* tro, finder vi, at der ikke er grundlag for at anvende straffelovens § 81, nr. 6, i forhold til ham.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen finder straffelovens § 81, nr. 6, anvendelse i forhold til tiltalte *Tiltalte1*.

Anvendelse af straffelovens § 81, nr. 9, i forhold til tiltalte *Tiltalte2*

Samtlige nævninger og dommere udtaler:

Det kan efter bevisførelsen lægges til grund, at tiltalte *Tiltalte2*, som i familien var styrende i forhold til børnene, over en længere periode forsøgte at påvirke sine børn, herunder tiltalte *Tiltalte1*, og sætte dem op mod *Forurettede*. Vi finder herefter, at det er bevist, at tiltalte *Tiltalte2* fik tiltalte *Tiltalte1*, som netop var fyldt 17 år på gerningstidspunktet, til at medvirke til drabet på *Forurettede* ved udnyttelse af hans unge alder, manglende indsigt og det til sig bestående afhængighedsforhold. På den baggrund finder straffelovens § 81, nr. 9, anvendelse over for tiltalte *Tiltalte2*.

Konklusion

Landsretten stadfæster herefter byrettens afgørelse af skyldsspørgsmålet med de ændringer, at straffelovens § 81, nr. 3 og 6, finder anvendelse over for begge de tiltalte, og at straffelovens § 81, nr. 9, finder anvendelse over for tiltalte *Tiltalte2*.

Thi bestemmes:

Byrettens afgørelse af skyldsspørgsmålet stadfæstes med de ændringer, at straffelovens § 81, nr. 3 og 6, finder anvendelse over for begge de tiltalte, og at straffelovens § 81, nr. 9, finder anvendelse over for tiltalte *Tiltalte2*."

Sanktionsspørgsmålet mv.:

Tiltalte Tiltalte2

Straffen fastsættes efter straffelovens § 237, jf. straffelovens § 81, nr. 2, 3, 6 og 9.

Der er afgivet 3 stemmer for at fastsætte straffen til fængsel i 14 år og 15 stemmer for at fastsætte straffen til fængsel i 13 år.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen fastsættes straffen for tiltalte *Tiltalte2* til fængsel i 13 år.

Ved fastsættelsen af straffen har alle voterende lagt vægt på, at *Forurettede* blev dræbt med adskillige knivstik i hovedet, halsen og på kroppen, og at drabet er begået i forening med tiltalte *Tiltalte2s* da 17-årige søn. Der er desuden lagt vægt på, at drabet på *Forurettede* var særligt planlagt og havde baggrund i hendes tro. Endelig er der lagt vægt på, at tiltalte under udnyttelse af tiltalte *Tiltalte1s* unge alder, manglende indsigt og det til sig bestående afhængighedsforhold fik denne til at medvirke til drabet.

Alle voterende har stemt for at tage påstanden om udvisning af tiltalte *Tiltalte2* med indrejseforbud for bestandigt til følge af de grunde, som byretten har anført.

Alle voterende har stemt for at tage påstanden om frakendelse af arveret mv. i medfør af arvelovens § 48, stk. 1, til følge for så vidt angår tiltalte *Tiltalte2* som nedenfor bestemt.

Tiltalte Tiltalte1

Straffen fastsættes efter straffelovens § 237, jf. straffelovens § 81, nr. 2, 3 og 6.

Der er afgivet 16 stemmer for at fastsætte straffen til fængsel i 9 år, 1 stemme for at fastsætte straffen til fængsel i 8 år og 1 stemme for at fastsætte straffen til fængsel i 7 år.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen fastsættes straffen for tiltalte *Tiltalte1* til fængsel i 9 år.

Ved fastsættelsen af straffen har alle voterende lagt vægt på, at *Forurettede* blev dræbt med adskillige knivstik i hovedet, halsen og på kroppen, og at drabet er begået i forening med tiltalte *Tiltalte1s* far. Der er desuden lagt vægt på, at drabet på *Forurettede* var særligt planlagt og havde baggrund i hendes tro. Endelig er der lagt vægt på, at tiltalte *Tiltalte1* var 17 år på gerningstidspunktet, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 1, og at han som nævnt ovenfor blev udnyttet af tiltalte *Tiltalte2*, jf. herved straffelovens § 82, stk. 1, nr. 6.

Alle voterende har stemt for at tage påstanden om udvisning af tiltalte *Tiltalte1* med indrejseforbud for bestandigt til følge af de grunde, som byretten har anført.

Alle voterende har stemt for at tage påstanden om frakendelse af arveret mv. i medfør af arvelovens § 48, stk. 1, til følge over for tiltalte *Tiltalte1* som nedenfor bestemt.

Erstatning og godtgørelse

De juridiske dommere tiltræder byrettens afgørelse om erstatning og godtgørelse til *Vidne5* og *Erstatningsøgende*, som der størrelsesmæssigt ikke er indvendinger mod.

Med de anførte ændringer stadfæster landsretten dommen.

De tiltalte har fortsat været frihedsberøvet under anken.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes med følgende ændringer:

Straffen for tiltalte *Tiltalte2* forhøjes til fængsel i 13 år.

Straffen for tiltalte *Tiltalte1* forhøjes til fængsel i 9 år.

Tiltalte *Tiltalte2* frakendes retten til arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der er afhængig af *Forurettedes* død, ligesom hans andel i arv, forsikringssummer, pension eller andre ydelser ikke må forøges som følge af lovovertrædelsen.

Tiltalte *Tiltalte1* frakendes retten til arv, forsikringssummer, pensioner eller andre ydelser, der er afhængig af *Forurettedes* død, ligesom hans andel i arv, forsikringssummer, pension eller andre ydelser ikke må forøges som følge af lovovertrædelsen.

Erstatningen og godtgørelsen skal betales inden 14 dage.

De tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten, dog skal de hver især betale udgifterne til deres egen forsvarer.